

บทที่ 2

เทคนิคการสอน

เทคนิคการสอนในระดับประถมศึกษา

เนื้อหาสาระที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทั้ง 8 กลุ่มนั้นมีความแตกต่างกัน ซึ่งมีทั้งเน้นความรู้ ความเข้าใจ การฝึกปฏิบัติและคุณธรรมจริยธรรม และผู้เรียนในระดับประถมศึกษาที่มีความแตกต่างกันหลายด้าน ในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนเพื่อที่จะให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนให้สูงสุด ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนควรวางแผนการสอนให้คิดว่าจะใช้เทคนิคการสอนใด กระบวนการใดหรือทักษะใดในการสอนแต่ละครั้ง การวางแผนการสอนเป็นสิ่งเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด ซึ่งจะช่วยให้สามารถควบคุมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนา

เทคนิคการสอนมีอยู่มากมายหลายแบบขึ้นอยู่กับครูผู้สอนจะปรับใช้อย่างไรให้ดีที่สุด ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรืออาจจะเป็นการเลือกใช้ในเหตุการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งการจะทำเช่นนั้นให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยทักษะพอสมควร ในเหตุการณ์เดียวกันครูผู้สอนแต่ละคนอาจจะเลือกใช้วิธีสอนไม่เหมือนกัน แต่ที่สำคัญครูควรมีความเข้าใจในหลักการของการศึกษาเป็นอย่างดี รู้แจ้งและถนัดในเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ก็จะทำให้สามารถหยิบยกเอาวิธีการต่าง ๆ มาใช้ได้เหมาะสม ในการสอนสิ่งที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงในการเตรียมสอนว่าจะวางแผนสอนอย่างไร จะเป็นการเตรียมการสอนสำหรับเด็กทั้งห้อง เตรียมการสอนให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม หรือเตรียมการสอนสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล

เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสำหรับการสอนในชั้นศึกษานั้นมีมากมาย จะขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

การสอนแบบอภิปราย

การสอนแบบอภิปราย เป็นการให้ผู้เรียนได้ร่วมสนทนา แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นประสบการณ์ เจตคติ ความเชื่อ และค่านิยมซึ่งกันและกันเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ

การสอนแบบอภิปรายมักจะนิยมใช้แทรกอยู่เกือบทุกกิจกรรมของการเรียนการสอน

การสอนแบบอภิปราย มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม

1.1 แบ่งกลุ่มผู้เรียนให้มีขนาดที่เหมาะสม เช่น ประมาณ 6 – 10 คน

1.2 จัดที่นั่งของสมาชิกในกลุ่มให้ทุกคนได้มองเห็นกัน เช่น นั่งเป็นวงกลมรูป

เกือกม้า

1.3 บอกจุดประสงค์และหัวข้อของการอภิปราย แนะนำประเด็นที่จะอภิปราย

เพื่อหาข้อสรุป

2. ขั้นอภิปราย

2.1 แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ ระดมพลังสมอง อภิปราย

โต้ตอบ

2.2 วิเคราะห์ข้อคิดเห็นที่ได้อภิปรายร่วมกัน

2.3 ตัดสินใจว่าควรเลือกข้อคิดเห็นข้อใดจากการอภิปรายบ้าง

2.4 จัดลำดับข้อคิดเห็นที่ตัดสินใจเลือกเป็นคำตอบของประเด็นที่กลุ่มได้อภิปราย

2.5 สรุปคำตอบหรือข้อค้นพบของกลุ่ม

3. ขั้นเสนอผลการอภิปราย

ผู้แทนแต่ละกลุ่มเสนอผลการอภิปราย โดยอาจจะเสนอด้วยรูปแบบใดก็ได้

เช่น การรายงาน การแสดงบทบาทสมมติ การนิทรรศการ เป็นต้น

การสอนแบบบรรยาย

การสอนแบบบรรยายเป็นการพูด บอก เล่า อธิบาย เนื้อหาสาระที่ต้องการจะสอนให้ผู้เรียนฟัง เป็นการสอนที่สามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกวัยโดยไม่จำกัดจำนวนผู้เรียน ทำการสอนได้รวดเร็วสะดวก ประหยัดเวลา แต่ผู้เรียนไม่มีโอกาสร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนเพราะฟังอย่างเดียว ถ้าไม่ใช้เทคนิคการสอนอื่นประกอบการสอนด้วยจะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายได้ง่าย การเรียนการสอนจะได้ผลไม่เต็มที่

การสอนแบบบรรยาย มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมบรรยาย ผู้สอนศึกษาผู้เรียนเพื่อเตรียมวางเค้าโครงการบรรยายให้

เหมาะสม กำหนดจุดประสงค์และเตรียมสื่อการสอน

2. จัดทำคำบรรยาย เตรียมรายละเอียด จัดลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ให้เหมาะสม จัดหาตัวอย่างประกอบ
3. ชั้นบรรยาย ต้องบรรยายไปตามลำดับขั้นตอน ใช้คำพูดบรรยายที่กะทัดรัด เข้าใจง่ายชัดเจน ควรใช้เทคนิคอื่น ๆ สอดแทรกให้สนุกสนานและใช้สื่อประกอบการสอนให้เหมาะสม
4. ชั้นสรุป เป็นการสรุปใจความสำคัญ อาจสรุปสุดท้ายที่เฉลยเลยก็ได้ หรือจะสรุปเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาสาระที่บรรยาย
5. มอบงานให้ผู้เรียนทำ โดยอาจตั้งเป็นปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหา หรือค้นคว้าในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ก็ได้

การสอนแบบแก้ปัญหา

การสอนแบบแก้ปัญหา เป็นการสอนที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วนำปัญหาไปฝึกคิด พิจารณาและแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มีขั้นตอน มีเหตุผล และอาศัยข้อมูลหลาย ๆ ด้านมาประกอบการแก้ปัญหา

การสอนแบบแก้ปัญหา มีขั้นตอนดังนี้

1. ชั้นเตรียม
 - 1.1 ผู้สอนศึกษาแผนการสอน เนื้อหา จุดมุ่งหมายในเรื่องที่จะสอนให้ละเอียด
 - 1.2 กำหนดกิจกรรมว่าจะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอะไรบ้าง
2. ชั้นดำเนินการ
 - 2.1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนหาทางช่วยผู้เรียนมองเห็นปัญหาและกำหนดปัญหา โดยอาจเล่าเรื่อง ชักถาม ให้สังเกต หรืออภิปราย เป็นต้น ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ต้องอาศัยการชี้แนะของครูในการกำหนดปัญหา
 - 2.2 รวบรวมข้อมูล กำหนดให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง โดยอาศัยแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด การชักถามหรือสัมภาษณ์ผู้รู้เพื่อให้ได้ข้อมูลมาศึกษา
 - 2.3 กำหนดสมมติฐาน เมื่อผู้เรียนรู้ปัญหา ศึกษาปัญหา รวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำมาอภิปรายเพื่อกำหนดสมมติฐาน หรือหาสิ่งที่คาดว่าจะจะเป็น ซึ่งจะมีสมมติฐานข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ สมมติฐานเป็นการหาคำตอบที่น่าจะเป็นไปได้ของปัญหา
 - 2.4 ทดสอบและประเมินผล เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เพื่อ

ตรวจสอบดูว่า สมมติฐานที่กำหนดขึ้นนั้นจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้หรือไม่ โดยการวางแผนกำหนดขั้นตอนในการแก้ปัญหาและใช้สมมติฐานที่กำหนดไว้ขึ้นมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

2.5 สรุปผล เป็นการสรุปการค้นคว้าทดลองที่ได้จากการทดสอบและประเมินผล โดยให้ผู้เรียนสรุปออกมาเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ หรือแนวปฏิบัติในการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาคต่อไป

3. ชั้นประเมินผล

3.1 สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องความสนใจ ความร่วมมือ การตั้งคำถาม การวางแผน

3.2 ชักถาม

3.3 ตรวจสอบผลงาน

การสอนแบบทดลอง

การสอนแบบทดลอง มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

1. ขั้นเตรียม

1.1 ศึกษาเนื้อหา จุดประสงค์จากแผนการสอน

1.2 วางโครงการสอนให้เป็นลำดับชัดเจนว่า ตอนใดจะให้ผู้เรียนทดลองอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไรบ้าง

1.3 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการทดลองไว้ล่วงหน้า

1.4 ผู้สอนต้องทดลองดูให้ได้ผลเสียก่อนจึงจะให้ผู้เรียนทดลองเพื่อความ

ปลอดภัย

2. ขั้นดำเนินการ

การสอนแบบทดลอง แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนหรือขั้นเตรียม ครูผู้สอนเสนอปัญหาหรือสิ่งที่จะทดลองแล้วร่วมกันอภิปรายในเรื่องที่จะทดลอง ทำความเข้าใจกับผู้เรียนถึงขั้นตอนการทดลอง มอบหมายงานให้ไปทำ ซึ่งอาจจะทำคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้

2.2 ขั้นทดลอง ผู้เรียนเป็นผู้ทำการทดลองโดยมีครูผู้สอนคอยแนะนำดูแลติดตามผล ถ้าเป็นการทดลองที่อาจจะก่อให้เกิดอันตรายขึ้นได้ ครูผู้สอนต้องควบคุมดูแลอย่าง

2.3 สมาชิกกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย

2.4 แต่ละกลุ่มรายงานผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่ม

2.5 ร่วมมืออภิปรายสรุปตั้งแต่การแบ่งกลุ่มจนถึงการปฏิบัติกิจกรรม

3. ชั้นประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม

- ความกระตือรือร้นในการแบ่งกลุ่ม
- การแสดงความคิดเห็น
- ความร่วมมือ
- ความรับผิดชอบ
- ความสนใจ
- ความสามัคคี

การสอนโดยการปฏิบัติจริง

การสอนโดยการปฏิบัติจริง เป็นการให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เรียน โดยการให้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดการผสมผสานกันระหว่างภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ มีความหมายครอบคลุมถึงการฝึกปฏิบัติหรือทดลองปฏิบัติด้วย

การสอนโดยการปฏิบัติจริงนั้น จัดทำขึ้นหลังจากการสอนแบบต่าง ๆ เช่น การสาธิต การทดลอง การอธิบาย การแก้ปัญหา ฯลฯ ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติดังนี้

1. ชั้นเตรียม

1.1 กำหนดจุดประสงค์ของการฝึกปฏิบัติ

1.2 กำหนดรายละเอียดการดำเนินงาน ได้แก่ เนื้อหา เวลา สถานที่ ขั้นตอน

การทำงาน วิธีการทำงาน

1.3 เตรียมสื่อการเรียน ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ใบงานหรือคู่มือปฏิบัติงาน ตัวอย่างงาน

1.4 เตรียมแบบตรวจการปฏิบัติงานและตรวจงานที่เสร็จแล้ว เพื่อประเมินผล

งาน

2. ชั้นดำเนินการ

2.1 ผู้สอนและผู้เรียนทำความเข้าใจเบื้องต้นให้เห็นคุณค่าของการปฏิบัติจริง

กำหนดจุดประสงค์ วางแผนการทำงานร่วมมือ

2.2 ผู้สอนให้ความรู้และทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติงาน

2.3 มอบหมายให้ผู้เรียนทำ โดยศึกษาจากใบงาน บันทึกผลการปฏิบัติงาน

ปัญหาและวิธีการแก้ไข

2.4 เสนอผลงาน ผลผลิต หรือรายงาน

2.5 ช่วยกันสรุปกิจกรรมการปฏิบัติงาน

3. ขึ้นประเมินผล

3.1 สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน

3.2 ตรวจสอบผลงาน

การสอนแบบสาธิต

การสอนแบบสาธิต เป็นการสอนที่จัดประสบการณ์โดยตรงให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้แสดงหรือสาธิตให้ผู้เรียนดู ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันมากไม่ว่าจะในระดับใด เพราะสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างถ่องแท้ ซึ่งมีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน ได้แก่ เตรียมบทเรียน อุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน และเตรียมผู้เรียน

2. ขั้นสาธิต บอกวัตถุประสงค์ของการสาธิต แล้วทำการสาธิตตามขั้นตอน

3. ขั้นสรุปและประเมินผล สรุปเนื้อหาสาระสำคัญของการสาธิต ถามคำถามเพื่อสอบถามความเข้าใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย

การสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ

การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นการสอนแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเรียน โดยมีวิธีการแสดงบทบาท โดยอาจยกเหตุการณ์ ประเด็น หรือปัญหาขึ้นมาให้ผู้เรียนได้ศึกษา การแสดงบทบาทสมมุติจะส่งเสริม ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมหรือบทบาทต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นความรู้สึก อารมณ์ เจตคติของผู้แสดงที่มีต่อบทบาทหรือพฤติกรรมที่ผู้แสดงสวมบทบาทนั้นอยู่ รวมทั้งเข้าใจถึงพฤติกรรมของผู้อื่นที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือปัญหานั้นด้วย

การแสดงบทบาทสมมุติ มี 2 ประเภท คือ

1. การแสดงบทบาทสมมุติที่มีการเตรียมมาล่วงหน้า ผู้สอนจะเตรียมเรื่องไว้แล้วเล่า

ให้ผู้เรียนฟัง กำหนดตัวผู้แสดงและบทอย่างคร่าว ๆ ผู้แสดงอาจเพิ่มเติมรายละเอียดตามความเหมาะสม

2. การแสดงบทบาทสมมุติที่ไม่มีการเตรียมล่วงหน้า วิธีนี้อาจใช้ระหว่างบทเรียนหรือเริ่มต้นบทเรียน โดยเมื่อผู้สอนพูดถึงประเด็นหรือกำลังสอน ผู้สอนก็อาจให้ผู้เรียนออกมาแสดงเลย

การสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ มีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดปัญหาหรือประเด็นที่จะนำมาสู่การแสดง ควรเลือกปัญหาที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ควรเกี่ยวข้องกับประเด็นหรือมีจุดประสงค์เดียวกันนั้น

2. เลือกผู้แสดง ครูอาจเป็นผู้เลือก หรือให้ผู้เรียนอาสาสมัครเองก็ได้ตามความเหมาะสม

3. จัดฉากและกำหนดขอบเขตของบทบาท การแสดงบทบาทสมมุติต้องการฉากเพียงเล็กน้อย บทสนทนานิดหน่อย ส่วนบทบาทให้ผู้แสดงคิดเองตามเหตุการณ์

4. เตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้เรียนจะแบ่งเป็น 2 ฝ่ายคือ ผู้แสดง และผู้ชม ผู้ชมต้องคอยสังเกตการณ์ระหว่างการชม ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. ขึ้นแสดง ผู้แสดงทุกคนแสดงบทบาทตามที่ได้รับมอบหมาย แสดงอารมณ์ และความรู้สึกอย่างเต็มที่

6. อภิปรายและประเมินผล ให้อภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่แสดงบทบาทจบไปแล้ว อาจมีทั้งเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย แล้วแต่เหตุผลของผู้อภิปราย และผู้แสดงก็มีโอกาสแสดงเหตุผลและเจตคติของตนว่า ทำไมจึงแสดงบทบาทเช่นนั้นได้ การอภิปรายจะช่วยทำให้เกิดความคิดกว้างไกลขึ้น

7. แสดงเพิ่มเติม การแสดงเพิ่มเติมเพื่อให้เหตุการณ์นั้นมีทางออกนอกเหนือจากที่แสดงไปแล้ว อาจแสดงหลังจากที่อภิปรายจบแล้ว

8. อภิปรายและประเมินผลอีกครั้งหนึ่งเมื่อการแสดงเพิ่มเติมจบลง กลุ่มจะอภิปรายและประเมินผลอีกครั้งเกี่ยวกับการแสดงนั้น เพื่อหาข้อสรุปที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

9. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปเป็นหลักการ เป็นการสรุปเรื่องราวที่ได้ศึกษา โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด จากนั้นจะนำความคิดและข้อสรุปไปสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เป็นจริงในสังคม อาจได้เป็นหลักการออกมา

การสอนแบบเรียนปนเล่น

การสอนแบบเรียนปนเล่นนี้ เป็นวิธีฝึกธรรมชาติของเด็ก ซึ่งเด็กจะชอบเล่นสนุกสนานไม่อยู่นิ่ง เพื่อสนองความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น และอยากเรียนรู้ จะช่วยทำให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจ สิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น การสอนแบบเรียนปนเล่นนี้ จะทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ไม่ทำให้เครียด จะช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และฝึกให้เด็กรู้จักร่วมมือช่วยเหลือกัน

ในการสอนแบบเรียนปนเล่นนี้ ครูผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมและสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนที่จะเกิดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเรียนที่ใดก็ตาม
2. จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนได้เสนออย่างอิสระเสรี ครูผู้สอนคอยดูแลมิให้เกิดอันตราย หรือบางครั้งอาจร่วมเล่นกับผู้เรียนด้วย
3. จัดขั้นตอนการเล่น ทำความเข้าใจวิธีและกระบวนการในการเล่นร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนไปตามขั้นตอนและตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
4. ครูผู้สอนคอยสังเกตดูแลการเล่นของผู้เรียนคอยสนใจซักถามผู้เรียนในระยะเวลาที่เหมาะสม หรือในสิ่งที่ผู้เรียนทำไม่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดและปรับปรุงการเล่นของตนให้ไปสู่จุดมุ่งหมาย และคอยสังเกตพฤติกรรมในการแสดงออกของผู้เรียนให้เหมาะสมกับวัย และเป็นที่ยอมรับของสังคม
5. ให้ผู้เรียนช่วยกันจัดเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ และทำความสะอาดห้องเรียนหรือสถานที่เรียนให้เรียบร้อยหลังจากเล่นเสร็จทุกครั้ง

การสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอน

การใช้เพลงประกอบการสอน หมายถึง การนำเพลงมาให้ผู้เรียนร้อง หรือครูผู้สอนร้องให้ ผู้เรียนฟัง เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนหรือทำกิจกรรมของบทเรียน หรือเพื่อสรุปบทเรียน หรือเพื่อสรุปบทเรียนให้ผู้เรียนได้จดจำเนื้อหาที่เรียนได้

การใช้เพลงประกอบการสอนจะช่วยทำให้บทเรียนน่าสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนในการเรียน ช่วยให้จดจำเนื้อหาและประทับใจความรู้สึกรับรู้ได้ยาวนาน และช่วยทำให้บทเรียนยากง่ายขึ้น การใช้เพลงประกอบการสอนในระดับประถมศึกษาจะมีประโยชน์มาก เพราะเด็กในวัยนี้ชอบเล่น ชอบแสดง ชอบร้องเพลง และนอกจากนี้ การใช้เพลง

ประกอบการสอนยังเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ช่วยเสริมสร้างให้เด็กมีระเบียบวินัย มีประสบการณ์กว้างขวางและช่วยสร้างสัมพันธภาพอย่างเป็นกันเองระหว่างครูกับผู้เรียน

สำหรับเพลงที่ใช้ประกอบการสอนควรเลือกให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหาและระดับชั้น หรือครูผู้สอนอาจจะแต่งเพลงขึ้นใช้ใหม่ให้มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับบทเรียนนั้น ๆ ก็ได้

ในการใช้เพลงประกอบการสอนนั้น ครูผู้สอนอาจใช้ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนขั้นทำกิจกรรม การเรียนการสอนหรือขั้นสรุปก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและอยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน และในการร้องเพลงครูอาจเป็นคนร้อง หรือให้ผู้เรียนร้อง หรือเปิดเทปบันทึกเสียงให้ฟังก็ได้ ที่สำคัญอย่าลืมสนทนาถึงสาระสำคัญของเนื้อเพลง หรือข้อคิด ข้อเตือนใจที่ได้จากเพลง หรือให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหลังจากที่ได้ฟังเพลงแล้วด้วยก็ได้

ตัวอย่างเพลงที่ใช้ประกอบการสอน

1. เพลงโครหนอ ใช้ประกอบการสอนเรื่อง ความกตัญญูคุณควา

เพลงโครหนอ

โครหนอรักเราเท่าชีวิต	โครหนอปราณีไม่มีเสื่อมคลาย
โครหนอรักเราใช่เพียงรูปกาย	รักษาไม่หน่าย มิคิดทำลายโครหนา
โครหนอรักเราเท่าทรวงใน	โครหนอเอาใจไปลอบเราเรื่อยมา
โครหนอรักเรดั่งดวงแก้วตา	รักเขากว้างกว่าพื้นพสุธาอากาศ
จะเอาโลกมาทำปากกา	แล้วเอาณามาแทนกระดาษ
เอาน้ำหมึกมหาสมุทรแทนหมึกวาด	ประกาศพระคุณไม่พอ
โครหนอรักเราเท่าชีวิต	โครหนอใครกันให้เราช็อค
โครหนอชักชวนดูหนังสือ	รู้แล้วละก็อย่ามัวรังร้อทดแทนพระคุณ

2. เพลงตื่นแต่เช้า ใช้ประกอบการสอนเรื่องตัวเรา

เพลงตื่นแต่เช้า

คำร้อง สิริพัชร เกษภูวโรจน์

ทำนอง เพลงพ็อนเงี้ยว

ตื่นแต่เช้า ล้างหน้า แปรงฟัน ทุกๆ วันอย่าเกียจคร้านนะหนูเจ้า
แล้วรีบอาบน้ำให้ชื่นฉ่ำอร่า มาเถิดมา จงล้างหน้า อาบน้ำ แปรงฟัน
(สร้อย) มงแซะ มงแซะ แซะมง ตะลุ่มตุมมง (ซ้ำ)

การสอนโดยใช้เกมการเล่นประกอบการสอน

การใช้เกมการเล่นประกอบการสอน หมายถึง การที่ครูผู้สอนนำเกมการเล่นมา ประกอบบทเรียนที่ตนสอน เพื่อให้บทเรียนน่าสนใจ น่าเรียน สนุกสนานเพลิดเพลิน ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนจำบทเรียนได้รวดเร็วและจำได้นานอีกด้วย

การใช้เกมการเล่นประกอบการสอน เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับเด็กในระดับ ประถมศึกษา ซึ่งมีลักษณะนิสัยชอบการเรียนรู้ปนเล่น จะช่วยทำให้ผู้เรียนเพลิดเพลินและสนุกกับการเรียน ไม่เบื่อหน่าย นอกจากนั้นการใช้เกมการเล่นประกอบการสอนจะช่วยส่งเสริม พัฒนาการทางด้านอารมณ์ สติปัญญา สังคม รู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ เฉพาะหน้า มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกการสังเกตและจดจำ และรู้จักปฏิบัติตามกฎกติกาหรือระเบียบ ที่ตั้งไว้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้จัดการพกฎ ระเบียบวินัย และผู้อื่น

ในการใช้เกมการเล่นประกอบการสอนนั้น สามารถใช้ได้ในทุกชั้นของการสอน เช่นเดียวกันคือ ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นทำกิจกรรมการเรียนรู้ และขั้นสรุป ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจ ของครูผู้สอนตามความเหมาะสม

ตัวอย่างเกมที่ใช้ประกอบการสอน

1. เกมนำขี้ผึ้งมาลง ใช้ประกอบการสอนเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการเกษตร

วิธีเล่น

1. ให้นักเรียนนั่งประจำที่โต๊ะของตนเอง
2. เมื่อครูพูดคำขึ้นมา 1 คำ ให้นักเรียนพิจารณาว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเกษตร

หรือไม่ เช่น คำว่า เสียม ถ้าใช้ให้ขึ้นขึ้นอย่างรวดเร็ว ถ้าไม่ใช้ให้นั่งเฉย ๆ

3. ครูพูดคำทีละคำไปเรื่อย ๆ แล้วดูว่ามีนักเรียนปฏิบัติผิดคำสั่งครั้งละกี่คน ให้ ออกมาขึ้นหน้าห้อง จบครบจำนวนที่ต้องการ

4. ให้นักเรียนที่ออกมาขึ้นหน้าห้องปฏิบัติตามคำสั่ง เช่น ให้ร่าง ให้เขียนชื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการเกษตรแข่งขัน หรือทำอะไรก็ได้ตามความเหมาะสม แต่อย่าเป็นการลงโทษที่ ให้ได้รับความอับอาย ควรเป็นการกระทำที่สร้างสรรค์

2. เกมเขียนชื่อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ใช้ประกอบการสอนเรื่อง ตัวเรา

วิธีเล่น

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน
2. ครูคิดภาพคน 5 ภาพ บนกระดานดำ โดยแต่ละภาพจะเหมือนกัน และมีเส้นชี้ไปยังส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ปาก จมูก แขน มือ ตา หู ฯลฯ
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มยื่นเข้าแถวตอนลึกให้ตรงกับภาพ
4. เมื่อครูเป่านกหวีดให้คนแรกวิ่งไปเขียนชื่ออวัยวะส่วนใดก็ได้ 1 ชื่อ แล้ววิ่งกลับมาแตะมือคนที่ 2 ให้คนที่ 2 ออกไปเขียนอีก 1 ชื่อ แล้ววิ่งกลับมาแตะมือคนที่ 3 ให้คนที่ 3 ออกไปเขียนอีก 1 ชื่อ ทำเช่นนี้จนครบทุกส่วนที่ครูกำหนด
5. กลุ่มใดเขียนเสร็จก่อนและถูกต้องมากที่สุดเป็นกลุ่มที่ขอดเยี่ยม

การสอนโดยการใช้คำถาม

การสอนโดยการใช้คำถามเป็นวิธีการนำคำถามไปใช้ถามผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน คิด วิเคราะห์หาเหตุผล และหาคำตอบ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ความคิด และเจตคติ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

การสอนโดยการใช้คำถาม ครูผู้สอนควรปฏิบัติดังนี้

1. เตรียมคำถามและกำหนดว่าจะนำไปใช้ในเวลาใด เช่น นำเข้าสู่บทเรียน ทบทวน เนื้อหา กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ได้รับความสนใจ สรุบบทเรียน หรือประเมินผล
2. ศึกษาลักษณะของคำถาม ซึ่งมีหลายลักษณะแล้วแต่จุดประสงค์ของผู้สอนว่าจะถามเพื่ออะไร เช่น เพื่อทดสอบความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ เพื่อให้คิดวิเคราะห์ หรือเพื่อประเมินผล

3. ศึกษาวิธีการจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบ เช่น กำหนดให้ไปศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่กำหนดโดยแนะนำแหล่งค้นคว้า เล่าเรื่องให้ฟังก่อนแล้วถาม จัดสถานการณ์จำลอง การใช้ประสบการณ์เดิมและความรู้พื้นฐาน หรือการพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ครูผู้สอนควรเป็นวิธีการจัดสถานการณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับชั้น และวัยของผู้เรียน

การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้ เป็นวิธีการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียน หรือยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อประสม (Multimedia Approach) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวา ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาจากการกระทำกิจกรรม และการศึกษาด้วยตนเอง โดยแต่ละศูนย์มีชุดการสอนให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้หมุนเวียนเรียนจนครบทุกศูนย์

การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเร้า หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเรื่องราวที่ครูจะสอน รวมทั้งอธิบายหรือชี้แจงวิธีการเรียนและการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงการแบ่งกลุ่มผู้เรียนด้วย

2. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม คือ การให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมที่กำหนดให้จากชุดการสอนจนเสร็จหรือหมดเวลาที่กำหนดให้ ถ้ากลุ่มใดเสร็จก่อนเวลาก็ให้ไปทำกิจกรรมในศูนย์สำรอง หรือถ้ามี 2 กลุ่มทำเสร็จก่อนพร้อมกันก็ให้เปลี่ยนกันได้เลย หมุนเวียนกันไปจนครบทุกศูนย์จึงถือว่าสิ้นสุดการเรียน

3. ขั้นสรุปบทเรียน เป็นช่วงที่ครูจัดให้ผู้เรียนนำผลที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมมาแสดงแล้วช่วยกันสรุปเพื่อเป็นแนวความคิดที่ถูกต้องจากการเรียน ซึ่งกิจกรรมขั้นนี้ครูต้องจัดให้เหมาะสมกับระดับหรือวัยของผู้เรียน

4. ขั้นประเมินผล การเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนนั้นใช้แบบทดสอบในการประเมินผลสองครั้ง คือ

4.1 การประเมินผลก่อนการเรียน ทำก่อนที่ผู้เรียนจะเข้าเรียนแต่ละศูนย์ เพื่อให้ทราบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

4.2 การประเมินผลหลังการเรียน โดยการใช้แบบทดสอบชุดเดิมให้ผู้เรียนทำหลังจากได้เรียนแล้ว ผลที่ได้จะนำไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในหน่วยนั้น ๆ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ

เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้เป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน คนเก่งช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่ามีการรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของทุกคนในกลุ่ม การเรียนแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่ และการยอมรับซึ่งกันและกัน

การเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายรูปแบบ เช่น Jigsaws, STAD, CIRC, TGT, Round Table ฯลฯ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 2-6 คน ครูผู้สอนแนะนำในการเรียนรู้ร่วมกัน แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกัน
2. ขั้นสอน ครูผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แหล่งข้อมูล และมอบหมายงานให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ กัน แต่ต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละเรื่อง
4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ทำการตรวจสอบว่า ผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคลในบางกรณีผู้เรียนอาจต้องซ่อมเสริมสิ่งที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบ
5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ครูอธิบายสิ่งที่ผู้เรียนไม่เข้าใจเพิ่มเติม แล้วช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มและพิจารณาว่าจุดเด่นของงานคืออะไร และควรปรับปรุงสิ่งใด

บทบาทของครูผู้สอน

บทบาทโดยตรง

1. ให้ความรู้กับผู้เรียนในเรื่องบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ พร้อมทั้งฝึกทักษะทางสังคมเพื่อให้งานกลุ่มมีประสิทธิภาพ

2. ติดตามดูแลพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละกลุ่มว่าทุกคนแสดงบทบาทหน้าที่ได้ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด
3. ให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ผู้เรียนไม่ได้อภิปราย ในเรื่องหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในการสอนแต่ละครั้ง
4. ศึกษาผลงานของผู้เรียน ศึกษาปัญหา ข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขในการสอนครั้งต่อไป

บทบาทโดยอ้อม

1. คอยติดตามสังเกตการทำงานของแต่ละกลุ่ม ให้เป็นไปตามแผนหรือเวลาที่กำหนด
2. ให้คำแนะนำเมื่อแต่ละกลุ่มมีปัญหา หรือต้องการคำแนะนำ
3. พยายามให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำงาน หากมีการไม่ยอมรับสมาชิกคนใดคนหนึ่งของกลุ่ม ครูต้องคอยแก้ปัญหา ให้กำลังใจ และให้คำชมเชยแก่ผู้เรียน เมื่อผู้เรียนทำงานได้ประสบผลสำเร็จ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Intergrated Instruction) เป็นการสอนที่เชื่อมโยงความรู้ความคิรวบยอด หรือทักษะเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยองค์รวม ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งสอดคล้องตามแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 23 ที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสภาพจริงของสังคม การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระทั้งหลายเข้าด้วยกันอย่างมีความหมายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันและต่อเนื่องกับประสบการณ์ตรง สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทั้งระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบหน้าที่ด้วยตนเอง รวมทั้งช่วยส่งเสริมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีดังนี้

1. เพื่อสนองผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยตรงอย่างมีจุดมุ่งหมายและมีความ

หมาย

3. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักว่าการเรียนรู้ทุกสิ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
4. เพื่อตอบสนองความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนโดยการเรียนรู้ตามเอกัตภาพ
5. เพื่อออกแบบสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่ต้องการจะรู้ มากกว่าเรียน

ตามที่หลักสูตรกำหนดได้

6. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานกับผู้อื่นในการเรียนรู้แบบร่วมมือ เช่น การเรียนเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มย่อย และเน้นคุณค่าทางสังคมของการเรียนรู้
7. เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบองค์รวมและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง มากกว่าเรียนรู้อย่างรายวิชาและทักษะที่แยกจากกัน

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในลักษณะองค์รวม มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชา ทำให้เป็นผู้มีทัศนคติกว้างไกล และลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริงอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา
4. ส่งเสริมการปกครองระบบประชาธิปไตย รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น โดยคำนึงถึงความคิดเห็นและผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก
5. ส่งเสริมให้เกิดทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหา ทั้งผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยด้วย

เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกวิธีสอน

การเลือกวิธีสอนมาใช้ในเหมาะสมและได้ผล เป็นศิลปะและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการสอน เนื่องจากวิธีสอนมีมากมายหลายวิธีดังกล่าวแล้ว และแต่ละวิธีจะมีความเหมาะสมในการนำมาใช้สอนทั้งสิ้น แต่อาจจะมากน้อยต่างกัน ดังนั้น ครูผู้สอนควรพิจารณาเลือกวิธีสอนมาใช้สอนให้เหมาะสมที่สุดซึ่งอาจจะใช้วิธีสอนหลายวิธีในการสอนแต่ละครั้งและใช้วิธีใดบ้าง ในการพิจารณาเลือกวิธีสอนอาจพิจารณาจากเกณฑ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมกับความรู้ในเนื้อหาสาระและความถนัดของครู วิธีการสอนใดถ้าครูผู้สอนเห็นว่า สามารถนำมาใช้ได้ผล พอใจ สบายใจ รู้สึกสนุกสนานที่จะนำไปใช้ มีความรู้ในวิธีสอนนั้น ๆ และเหมาะสมกับเนื้อหาสาระก็สามารถนำไปใช้ได้
2. วิธีสอนนั้นเหมาะสมกับความสามารถ วัย ระดับชั้น และวุฒิภาวะของผู้เรียน
3. วิธีสอนที่นำมาใช้ควรพิจารณาให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน เช่น จุดประสงค์กำหนดว่า ให้ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ ครูก็ควรพิจารณาใช้วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรม
4. พิจารณาเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ที่จะใช้สอน เช่น ครูมีเวลาสอนน้อย ก็อาจจะสอนแบบบรรยาย หรือถ้าสถานที่สอนมีเสียงรบกวนดังมากก็อาจจะสอนโดยการปฏิบัติจริง
5. วิธีสอนนั้นมีความเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาสาระแต่ละกลุ่ม แต่ละเรื่องที่จะสอนซึ่งต้องใช้วิธีสอนที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรู้ ความจำ ย่อมใช้วิธีสอนที่แตกต่างจากเนื้อหาที่ต้องลงมือปฏิบัติ ถึงแม้จะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน
6. เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน เช่น ถ้าจะสอนโดยวิธีทดลองแต่จำนวนผู้เรียนมีมาก เครื่องมือหรืออุปกรณ์มีน้อย ไม่เพียงพอ ก็ควรเลือกใช้วิธีสอนแบบสาธิต
7. วิธีสอนนั้นเหมาะสมกับความสนใจและประสบการณ์ของผู้เรียน เช่น ถ้าครูเลือกสอนด้วยวิธีแบ่งกลุ่มอภิปราย แต่ถ้าผู้เรียนไม่มีประสบการณ์ในการอภิปราย ครูผู้สอนก็ควรเปลี่ยนเป็นวิธีอื่น และในเวลาเดียวกันก็ค่อย ๆ ฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอภิปรายด้วย
8. พิจารณาเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับความสัมพันธ์ของครูผู้สอนกับผู้เรียน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เช่น การทำงานกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม ต้องอาศัยความเข้าใจ คำนึงกันพอสมควรจึงจะสามารถใช้ได้ผลดี
9. เลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับสื่อและสภาพแวดล้อม ผู้สอนควรเลือกใช้สื่อที่มีใน

ห้องเรียน ห่างจากสภาพแวดล้อมทั่วไป จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยดีและประหยัด อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนสนใจและสังเกตสิ่งแวดล้อมของตนมากยิ่งขึ้นด้วย

10. ในการสอนแต่ละครั้งควรเลือกวิธีสอนมากกว่า 1 วิธี เช่น ถ้าจะสอนโดยวิธีบรรยายก็ควรจะมีวิธีอื่นแทรกบ้าง เพื่อมิให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายหรือมิได้ร่วมกิจกรรมใด ๆ เลย วิธีสอนที่อาจนำมาใช้ประกอบ เช่น การใช้คำถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมุติ การใช้เพลงหรือเกม เป็นต้น

เทคนิคการสอนต่าง ๆ นี้ จะมีจุดเด่นและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน เหมาะสมกับการสอนเนื้อหาสาระต่างกัน ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ในการสอนได้อย่างอิสระ แต่ทั้งนี้ควรเลือกใช้หลาย ๆ วิธีในการสอนแต่ละครั้ง อีกทั้งการเลือกใช้ยังขึ้นอยู่กับความถนัด และความสามารถของครูอาจารย์แต่ละคนด้วย การสอนเรื่องเดียวกัน ชั้นเดียวกัน ครูอาจจะเลือกวิธีสอนต่างกัน จัดกิจกรรมไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตามขอให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมให้มากที่สุด เกิดการเรียนรู้และเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์